

Ob 45-letnici Revije za kriminalistiko in kriminologijo

Mag. Anton Dvoršek

Z letošnjo četrto številko Revije za kriminalistiko in kriminologijo mineva 45 let izhajanja te strokovne publikacije. Vsekakor lep jubilej za revijo, ki se je iz resornega glasila, namenjenega predvsem potrebam kriminalistične prakse, razvila v zavidanja vredno specializirano revijo, za obravnavo teoretičnih in praktičnih vprašanj deviantnega vedenja in družbenega nadzorstva.

Danes pošiljamo revijo na preko štiristo domačih naslovov in samo Inštitut za kriminologijo jo pošilja na 37 tujih. Prejemajo jo različni domači strokovnjaki s področja policijskega dela, tožilstva, sodišč in sorodnih institucij ter razne bibliografske ustanove, inštituti, založniške hiše ter mednarodna društva in posamezniki v tujini. Pri pošiljanju v tujino gre največkrat za zamenjave revij, s čimer prihajajo naše institucije hitreje do zanimivih tujih publikacij s sorodnih področij. Z revijo smo torej že zanesljivo »vstopili v Evropo«.

O zgodovini, konceptu in podobi revije je bilo veliko zapisanega že ob njenih prejšnjih jubilejih. Sedanja raven in ugled v strokovni javnosti si je revija, poleg eminentnih piscev, pridobila zlasti s prizadevnim delom njenega dolgoletnega glavnega urednika Janeza Pečarja, ki je izoblikoval njen temeljni koncept: specializirana strokovna revija za področje kriminalistike in kriminologije, ki je odprta tudi za druge prispevke, tesneje povezane z omenjenima temeljnima strokama. Nekdanjemu glavnemu uredniku gre tudi največja zasluga, da se je revija že zelo zgodaj odlepila od pragmatizma in postavila v ospredje poglobljeno obravnavanje stvarnosti, zlasti njene deviantnosti, z namenom spreminjati sedanje in presegati doseženo. Tako glavni urednik (ki se je tudi sam vseskozi pojavljal kot pisec) kot pisci v reviji, so si verjetno marsikdaj želeli s svojimi prispevki bolj vplivati na prakso. Danes, ko se revija približuje petdesetletnici ugotavljamo, da njena odmevnost nikakor ni majhna in da je s svojim ustvarjalnim nezadovoljstvom glede stanja v praksi, veliko prispevala k spreminjanju stvarnosti. Pri tem je uredništvu revije uspelo, da je kljub poudarjeni interdisciplinarnosti obravnavanih tem in pogumnemu iskanju novega, ohranila interes izdajatelja za njeno izhajanje, hkrati pa ji je v času pregretih političnih bojov uspelo ves čas ostati trdno na področju stroke in znanosti.

Številni izvorni domači prispevki, ki jih najdemo v reviji vse od leta 1956 dalje, so sad bogate znanstvene produkcije Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti. Revija je tako vseskozi hkrati zvesta podoba znanstvenega razvoja samega Inštituta. Posebno vrednost daje reviji tudi njena vsebinska pestrost. Poleg uvodnika vsebuje redno še tri stro-

kovne prispevke, pregled domače in tuje strokovne literatura, prevode pomembnih člankov iz vzhodne in zahodne Evrope, prispevke iz prakse, recenzije, biografije znamenitih kriminologov in kriminalistov ter zapise s kongresov, posvetovanj in delovnih obiskov. Tako se je v 45 letih nabralo nad petnajst tisoč strani zanimivega strokovnega branja.

Izdajatelj, Ministrstvo za notranje zadeve, bi si želel večjo uravnoteženost med strokovnimi prispevki s področja kriminologije in s področja kriminalistike. Še vedno namreč prevladujejo prispevki s področja kriminologije in družbenega nadzorstva, čeprav se je v zadnjih desetih letih to razmerje nekoliko izboljšalo. Vendar, žal, ne vidimo razlogov za večji optimizem. Sorazmerno ozek krog strokovnjakov s področja kriminalistike, ki si s podiplomskim izobraževanjem pridobi potrebno teoretično znanje, običajno prevzame najodgovornejše naloge v Ministrstvu za notranje zadeve ali sorodnih institucijah, zaradi česar opustijo pisanje. Še največ rezerve vidimo na področju kriminalistične tehnike. Sodobna oprema in podiplomsko izobraženi sodelavci so potrebna osnova za razmah raziskovalnega dela. Center za kriminalistično tehnične preiskave bi bilo treba nekako »okužiti« z raziskovalnim delom, ki v manjšem obsegu sicer že poteka (trenutno tečejo potrebni postopki in priprave za uvedbo DNK preiskav krvi). Tudi Višja oz. Visoka šola za notranje zadeve bo morda z vzpostavitvijo raziskovalne enote namenila več raziskovalnega zanimanja kriminalistiki. Raziskovalno pozornost bi si morda zaslužila zlasti razraščujoči organizirani kriminal in nadzornim organom vedno manj dosegljiv gospodarski kriminal.

Občasno sicer slišimo pripombe iz prakse, da je branje revije preveč intelektualno zahtevno in da so za uporabnika prispevki premalo praktično uporabni. Morda je revija res prezahtevna za praktične preiskovalce, to pa seveda ne pomeni, da je revija le register novih spoznanj, ki le tu in tam, bolj ali manj naključno naletijo na možnost neposredne uporabe v praksi. Že površen pregled raziskav Inštituta v zadnjih desetih letih, katerih izsledki so bili objavljeni v reviji, dopušča oceno, da bi marsikateri izsledek (tu se omejujemo zlasti na področja, ki so v domeni Ministrstva za notranje zadeve) v zvezi z raziskovanjem gospodarske in mladoletniške deviantnosti, bilo mogoče uporabiti za praktično delo. Vemo pa, da se tudi sicer spoznanja s področja družboslovnih ved sorazmerno počasi prebijajo v prakso.

Morda najtrdnejši argument za ustrezno odmevnost revije in s tem pravilno uredniško politiko je dejstvo, da so policija in druge nadzorstvene in-

stitucije v Sloveniji dočakale nedavne družbene spremembe razmeroma dobro pripravljene. Tuja spoznanja in miselni tokovi, do katerih so se skupaj z novimi domačimi spoznanji prebijali tudi preko Revije za kriminalistiko in kriminologijo, so jim omogočili ustrezno prilagajanje novim razmeram. Ni bilo potrebno čisto na novo postavljati nadzornih institucij, kot se je to dogajalo v nekaterih drugih državah, ki se prešle v nov družbeni sistem. Tu ne mislimo samo institucij v ožjem pomenu besede, temveč imamo v mislih tudi izobraževanje in usposabljanje njenih delavcev. Morda tudi zato nimamo takih problemov z obvladovanjem kriminala kot ga imajo prej omenjene države. In morda je to najboljši dokaz, da je revija skozi desetletja vendarle uspela v precejšnji meri združiti stroko in znanost.

Zaradi navedenih razlogov bo Ministrstvo za notranje zadeve nedvomno tudi v prihodnje bdelo nad izhajanjem revije in ji bo - podobno tudi Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti - pomagalo kar najmanj moteče prebroditi obdobje do naslednjega jubileja. Zatiranje deviantnosti postaja vedno bolj zahtevno in le s pomočjo številnih novih informacij s področja kriminalistike, kriminologije, družbenega nadzorstva, viktimologije, sodne psihologije, kriminalne politike in drugih znanstvenih disciplin, ki jih najdemo v tej reviji, se ga bomo lahko ustrezno lotili.

Tudi promocijskega pomena revije za tujo strokovno javnost ne kaže prezreti. Za Slovenijo kot majhno državo, ki si prizadeva za kar najbolj enakopravno vključevanje v Evropo, je pomembno, da lahko domače izvirne prispevke posredujemo svetovni javnosti. Zato bi kazalo povzetke prevajati v še kakšen svetovni jezik. Pri tem je pomembno, da je že sedaj kakovost revije v tujini zelo cenjena, morda celo bolj kot doma.

Vse to ne pomeni, da še česa ne bi mogli izboljšati. Morda bi lahko pritegnili k pisanju več piscev, ki bi posredovali svoje izkušnje in znanje s področja

kriminalistike, če bi poleg izvirnih znanstvenih prispevkov (ti naj bi še naprej prevladovali), objavljali tudi posamezne strokovne in pregledne članke. Objavljanje nekoliko manj zahtevnih prispevkov bi predstavljalo nujno vmesno stopnjo za pisanje (teoretično) zahtevnejših prispevkov. Zlasti na področju kriminalistične tehnike vidimo možnost, da bi na opisan način pritegnili k pisanju kreativne sodelavce v Centru za kriminalistično tehnične preiskave, vsaj tiste, ki imajo tudi raziskovalne ambicije. Več kriminalističnih vsebin pa bi lahko zagotovili tudi z boljšim spodbujanjem raziskav s področja kriminalistike, ki bi jih opravil Inštitut za kriminologijo ali raziskovalna enota Visoke šole za notranje zadeve. Verjetno pa so omenjene želje bolj naravnane v čas, ko bo revija praznovala svojo petdesetletnico. Za njihovo uresničitev so namreč potrebni strokovnjaki s kriminalističnim znanjem ali vsaj z ambicijami, da si ga pridobijo. Teh pa je zaenkrat veliko manj kot bi si želeli.

Ob tem pomembnem jubileju revije bi se rad zahvalil vsem dosedanjim urednikom in piscem, ki so pripomogli k njeni zavidanja vredni teoretični ravni. Rad bi se zahvalil tudi vsem sodelavcem Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti, ki so s svojim neutrudnim raziskovalnim delom zagotavljali prepotrben fond znanstvenih spoznanj, s katerimi je lahko revija postala zamenljiva s podobnimi tujimi revijami. Zahvaljujem se tudi obema sodelavkama na Inštitutu, ki skrbita, da omenjena izmenjava tako uspešno poteka, ter imata na skrbi številne vsebinske in tehnične podrobnosti, da revija vseskozi pravočasno izhaja. Ob tej priložnosti pa bi rad sodelavcem Inštituta čestital tudi ob pomembnem jubileju, ter jim zaželel, da bi še v prihodnje tako uspešno širili kriminološka in druga obzorja. Seveda upam in želim, da bo Revija za kriminalistiko in kriminologijo še naprej uspešno združevala stroko in znanost na področju zatiranja deviantnosti in še naprej strokovno rasla.